

POSUDEK

oponenta diplomové práce

Jméno a příjmení studenta: Dominika Svobodová

Název práce: **Ochrana lékaře vs. ochrana pacienta**

Jméno a příjmení oponenta: JUDr. Petr Šustek, Ph.D.

1. Cíle, metodika zpracování práce a aktuálnost tématu:

Diplomantka si zvolila téma, které stojí v pozadí významné části právní regulace zdravotnictví. Na právní úpravu vztahu lékaře a pacienta v jistém smyslu lze z části pohlížet právě jako na vzájemné vyvažování právní ochrany poskytované oběma stranám tohoto vztahu, jejichž zájmy se v některých případech – i přes ideálně kooperativní povahu daného vztahu – nevyhnutelně dostávají do konfliktu. Jde sice o téma velmi široké, vhodná analýza stěžejních aspektů právní ochrany lékaře a pacienta by nicméně mohla být tématem relevantním a potenciálně přínosným. Níže jsem však nucen vysvětlit, z jakých důvodů je hodnocená práce přínosná jen málo.

2. Struktura a členění práce:

Text (63 stran včetně úvodu a závěru, na počet znaků cca 82 stran) je jasně členěn, jeho struktura je převážně logická, jednotlivé pasáže na sebe systematicky navazují. Jednotlivé kapitoly ovšem nejsou vždy vyvážené rozsahově ani co do jejich přínosnosti pro práci. Vnitřní členění je v souladu s klasickými doktrinárními přístupy. Práce je v základu složena z devíti kapitol, z nichž většina se rozpadá na jednu až dvě úrovně podkapitol. V první kapitole je představen pojem medicínského práva (bez relevantních citací), velmi stručně jsou uvedeny jeho prameny a dále zásady včetně pojmu postupu *de lege artis*. Kapitola druhá je věnována pojmu a postavení lékaře, přičemž jsou do ní zahrnuta také krátká přiblížení pojmů etiky a morálky. Extrémně stručnou je kapitola třetí, jejímž obsahem je toliko pět vět (sic!) vymezujících pojem pacienta. Čtvrtá kapitola je věnována vztahu lékaře a pacienta, jeho historickému vývoji, povaze, jednotlivým právním důvodům jeho vzniku a zániku a jeho obsahu. V rámci pojednání o obsahu předmětného vztahu jsou představeny povinnosti lékaře,

mj. včetně specifík ověřování nezavedené metody, a práva a povinnosti pacienta; autorka se nevyhýbá ani tématu poskytování zdravotních služeb bez souhlasu pacienta či dříve vyslovených přání. Pátá kapitola pojednává o ochraně lékaře. Z této perspektivy autorka nahlíží mj. na právní úpravu informovaného souhlasu, právní úpravu ochrany osobních údajů obsaženou v GDPR, povinnost poskytovat pacientovi informace o jeho zdravotním stavu či ochranu osobnosti lékaře. Místy však z textu práce není zcela jasné propojení pojednání o určité povinnosti lékaře s tématem jeho právní ochrany. Šestá kapitola je analogicky věnována ochraně pacienta a to prakticky výhradně žalobě na ochranu osobnosti – v rámci této kapitoly najdeme podkapitolu s pojmenováním „Žaloba na ochranu osobnosti s návrhem na náhradu nemajetkové újmy ve výši 50.000,- Kč (jen jako příklad dané žaloby, netýká se vztahu lékaře a pacienta)“ – ačkoli je samozřejmě použití reálné kasuistiky obecně přínosem, zde je pouze jaksi nastíněna struktura žaloby, která ani nesouvisí s újmou na zdraví, nerozumím. V sedmé kapitole diplomantka stručně představuje právní odpovědnost ve zdravotnictví (vedle občanskoprávní odpovědnosti také odpovědnost trestní, disciplinární, správní, kterou bez zjevného důvodu systematicky odlišuje od odpovědnosti za přestupky podle zákona o zdravotních službách, a konečně i odpovědnost smluvní). V osmé kapitole diplomantka téma práce přibližuje na reálném případě – zveřejňuje zde nejspíše bez souhlasu dotčených osob jména i podpisy ošetřujících zdravotnických pracovníků státního poskytovatele zdravotních služeb (sic!). Na základě této kasuistiky se diplomantka pokouší zodpovědět několik praktických otázek. Závěrečná devátá kapitola obsahuje komparaci se slovenskou právní úpravou. K práci je připojeno osm příloh, jejich informativní hodnota je sporná. Jednu přílohu představuje žaloba na ochranu osobnosti bez jakékoli přímé souvislosti s poskytováním zdravotních služeb (viz kapitola šestá) a zbylých sedm příloh tvoří dokumentace ke kasuistice uvedené v kapitole osm.

3. Rozsah a úroveň použitých zdrojů a práce s nimi:

Citace a odkazy na zdroje by měly být důkladnější: autorka např. na s. 8 tvrdí, že podle „mnohých právníků“ je pojem *lege artis* dávno překonaný, zatímco jiní jej mají za nenahraditelný, avšak tyto názory nedokládá žádnou citací (sic!). Podobně autorka na s. 10-11 rozlišuje pojmy etiky a morálky určitým konkrétním (a nikoli všeobecně přijímaným) způsobem, aniž by toto své rozlišení podepřelo odkazem na jakoukoli literaturu. Nedostatek citací a odkazů na zdroje nicméně prochází prakticky celou prací. Tomu odpovídá také nízký počet poznámek pod čarou, kterých je v práci 69 (standardem bývá přibližně dvojnásobný či vyšší počet). Uvedené citace jsou na správných místech a v souladu s normou pro zpracování těchto písemností.

Znepokojující je skutečnost, že více než dvě třetiny monografií uvedených v seznamu zdrojů nejsou nikde v textu práce citovány (jde o následující monografie: Valuš; Kádek; Mach 2015; Mach a Rath 2006; Mach 2013; Mach 2012; Morávek; Sovová; Ptáček, Bartůněk a Mach; Král; Doležal a Doležal 2007; Doležal 2012; Šustek a Holčapek 2007; Šustek 2010; Šustek a Holčapek 2016; Vondráček a Bouška; Vondráček a Kurzová; Vondráček a Vondráček; Vondráček a Wirthová). V práci tak zůstává pouhých osm knižních zdrojů, které jsou skutečně odcitovány, a ani jeden periodický zdroj (!). Zdá se tedy, že diplomantka buď do seznamu zdrojů uvedla velké množství publikací, které ve skutečnosti nepoužila, nebo nerozumí základním pravidlům práce s prameny. I kdyby všechny uvedené monografie byly použity, zcela mezi nimi chybí zahraniční prameny (až na jednu slovenskou knihu, která ovšem není citována). To by vzhledem k zaměření práce nebyl zcela stěžejní nedostatek, nicméně přesto jde o určitou

slabou stránku práce a naznačuje leccos i o obsahu práce. Zarážející je také skutečnost, že nejnovější použitá judikatura je z roku 2010. Jen na okraj dodávám, že posledních 8 let z hlediska judikaturního vývoje považuji za natolik stěžejní období, že její opominutí nelze přehlédnout.

4. Jazyková, stylistická úroveň a formální úprava diplomové práce:

Jazyková i stylistická úroveň práce je průměrná, práce je srozumitelná. Nezatěžují ji přitom žádné zásadní gramatické chyby. S právní terminologií diplomantka pracuje povětšinou správně (byť výjimečně používá bez zřejmého důvodu pojmy předchozí právní úpravy).

5. Odborná kvalita zpracování tématu diplomové práce:

Práci je nutné po odborné stránce s ohledem na požadavky kladené na práci tohoto stupně označit za podprůměrnou. Rozsahem se jedná o práci průměrnou. Celkově působí bohužel jako velmi povrchně zpracovaný kompilát dílčích témat. Diplomantka si dle vlastních slov (s. 62) kladla za cíl „podat přehled o současném stavu právní úpravy ochrany lékařů a pacientů a jejich právech a povinnostech v kontextu vzájemného vztahu“. Práce sice obsahuje také zajímavější pasáže, které svědčí o jistém porozumění pojednávané problematice, jako celek však zůstává na povrchu problémů a často připomíná spíše jakýsi výčet dílčích témat, než jejich analýzu. V práci se dále objevují faktické chyby, např. na s. 17 nalezneme tvrzení, že právním důvodem poskytnutí neodkladné péče bez souhlasu pacienta je jednostranné právní jednání lékaře (které autorka nazývá jednostranným právním úkonem; právním důvodem však ve skutečnosti je právní norma).

6. Otázky k zodpovězení při obhajobě práce:

Vysvětlíte prosím přínos své práce. V čem Vaše práce představuje zajímavou perspektivu nebo hodnotnou a přehlednou systematizaci tématu či podobné obohacení?

Uveďte prosím svůj názor na obrácení důkazního břemene v případě absence zdravotnické dokumentace z perspektivy vyvažování právní ochrany lékaře a pacienta.

V čem spatřujete největší výhodu české právní úpravy vůči slovenské či naopak? Jak by se mohly oba právní řády vzájemně inspirovat? Jaký máte názor na fungování a existenci Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou?

7. Závěr:

Přestože práce působí uspěchaným a celkově povrchním dojmem, lze konstatovat, že do jisté míry prokázala diplomantčinu samostatnost při zpracovávání aktuálního tématu, jako i její schopnost orientovat se v zákonné úpravě. Orientace v odborné literatuře a judikatuře je problematičtější vzhledem k výše popsanému problému s citacemi monografií a s absencí novějších soudních rozhodnutí mezi prameny práce. Práci i přesto ještě doporučuji k ústní obhajobě, zejména kvůli šíři tématu, která činí jeho zpracování extrémně obtížným. Činím tak nicméně pod podmínkou vysvětlení, jak je možné, že většina uváděných doktrinálních pramenů není v práci vůbec citována, proč byla práce zpracována shora popsaným způsobem vykazujícím známky nedostatečnosti a zejména pod podmínkou, že diplomantka práci jako celek úspěšně dokáže obhájit. Pro tyto účely bude nezbytné rovněž přesvědčivě vysvětlit

hodnotu práce, která často připomíná spíše letmé poznámky k tématu než analytický vhled. Z těchto důvodů práci předběžně hodnotím stupněm **dobře – neprospěla**.

Datum: 23. 1. 2019

JUDr. Petr Šustek Ph.D.